

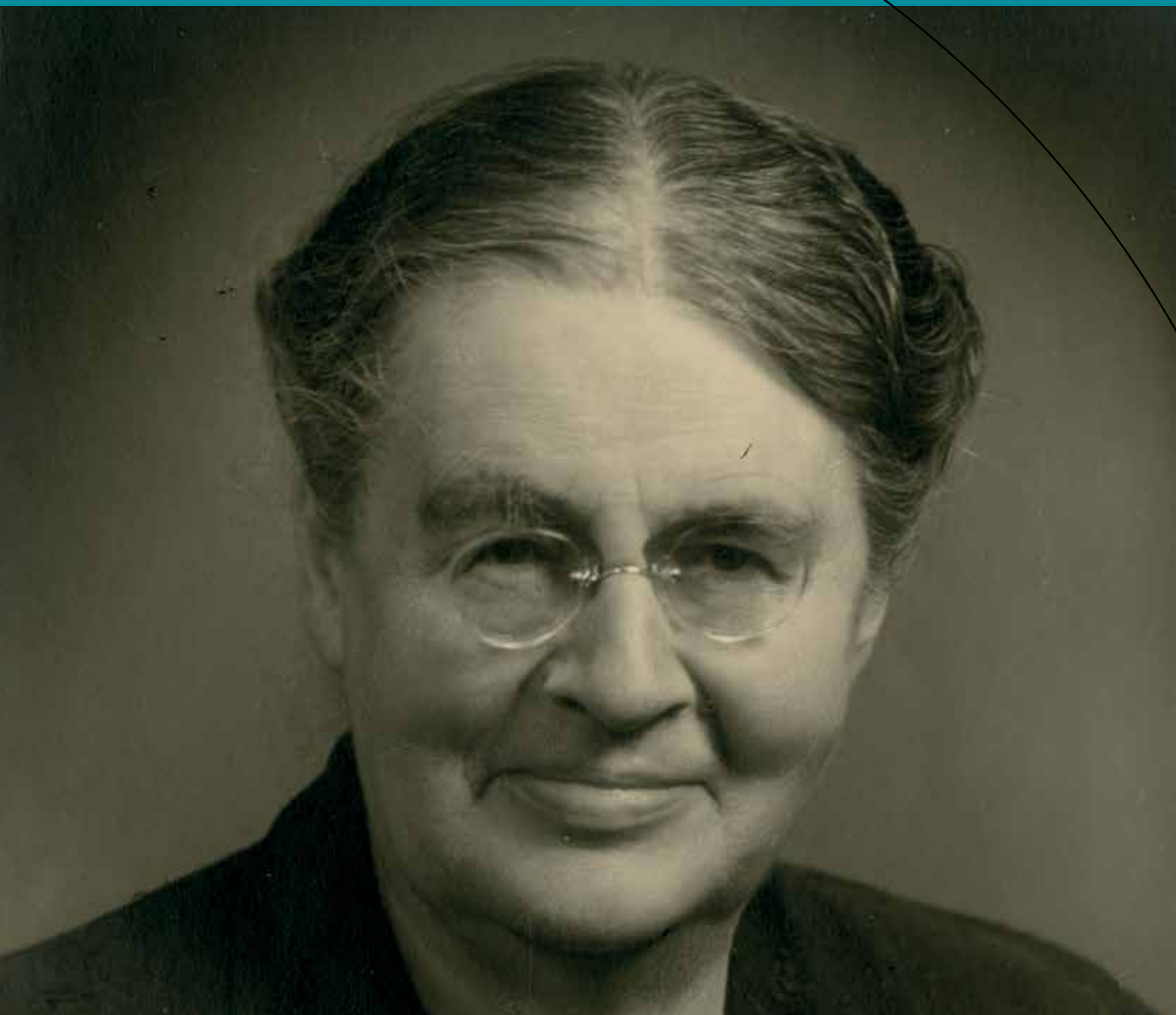
Pandora

Universiteit Utrecht

TIJDSCHRIFT VAN HET VROUWENNETWERK UNIVERSITEIT UTRECHT

DECEMBER 2016

100 JAAR VROUWELIJK HOGLERAARSCHAP

WESTERDIJKFELLOWS
BIJ BÈTA

INTERVIEW
PATRICIA FAASSE

GASTCOLUMNIST
MAUD RADSTAKE

Jaargang 31, nr. 2, december 2016
 Pandora is het tijdschrift van het Vrouwenennetwerk Universiteit Utrecht. Het blad is gratis voor medewerkers van de universiteit.
 Oplage: 1200 exemplaren.

Adres- en abonnementswijzigingen doorgeven aan het redactieadres. Bij aanmelding graag intern postadres vermelden.

Redactieadres:
 Vrouwenennetwerk Universiteit Utrecht
 Bestuursgebouw, kamer 1.24 en 1.26
 Heidelberglaan 8
 3584 CS Utrecht
 Tel: 030-2531896
 E-mail: pandora@uu.nl

Redactie: Christine Geense (eindredactie) en Anne-Marie van Gijtenbeek (hoofdredactie)
Verder werkten mee: Moniek Arends, Annemarieke Blankesteijn, Pedro Crous, Wieke Eefting, Naomi Ellemers, Evelyne Hermans, Pien van Leengoed, Andrea van Leerdam, Mariëtte Oosterwegel, Christine Quinan, Maud Radstake, Emma van Ravenswaaij, Kathrin Thiele, Iris van der Tuin en Jacqueline van Winden. Met speciale dank aan het Universiteitsmuseum Utrecht.

Vormgeving: Avant la Lettre, Hanneke Verheijke, Utrecht; info@avantlalettre.nl

Omslag: Johanna Westerdijk, uit de Collectie Universiteitsmuseum Utrecht, inv.nr. 0285-1846.

Foto omslag: Jos Zandvoort

Foto redactie (pagina 3): Ivar Pel

Foto pagina 15 en 18: Collectie Universiteitsmuseum Utrecht, inv.nr. 0285-1852

Nieuws per e-mail

Om op de hoogte te blijven van nieuws en activiteiten, kun je je aanmelden voor onze nieuwsbrief. Stuur een mail – bij voorkeur vanaf je UU-mailadres – aan vrouwenennetwerk@uu.nl, o.v.v. ‘aanmelding’. Vermeld daarin alsjeblift je naam, functie en (interne) adresgegevens. Je ontvangt dan ongeveer zes keer per jaar onze nieuwsbrief en twee keer per jaar ons magazine Pandora. Op onze site www.uu.nl/vrouwenennetwerk vind je alles bij elkaar: nieuws, actualiteiten, onze Twitterberichten en onze LinkedIn-groep. Van die laatste kun je ook lid worden. Ook op intranet kun je ons vinden: intranet.uu.nl/vrouwenennetwerk-universiteit-utrecht

Sluit je aan bij onze LinkedIn-groep en/of volg ons op Twitter!
 Groups: Vrouwenennetwerk Universiteit Utrecht
 @UU_VN

Interview
 “Als er echt niks aan de hand is, hoe kán dit dan?”
 Patricia Faasse over Westerdijk en gender bias in de wetenschap
Evelyne Hermans 4

Gastcolumn
 Academia’s Life’s Next Top Models
 Dr. Maud Radstake 6

Bèta-update
 Westerdijkjaar 2017
 Pien van Leengoed MSc 7

Vrouw zoekt toga
 “It is not about gender, but about the person”
 Interview with two Westerdijk Fellows at the Mathematical Institute
Evelyne Hermans 8

Vrouwelijke hoogleraren
 Beeldvorming in uitvoering
 Achter de schermen bij de portrettengalerij
 Drs. Anne-Marie van Gijtenbeek 10

Athena’s Angels
 Waarom zo langzaam?
 Bij elke wetenschappelijke carrièrestap blijven minder vrouwen over
 Prof. dr. Naomi Ellemers 13

Achtergrond
 Westerdijk Fungal Biodiversity Institute
 Wetenschappelijk instituut wordt vernoemd naar grondlegster
 Dr. Mariëtte A. Oosterwegel en prof. dr. Pedro W. Crous 14

Presenteerblaadje
 Drs. Andrea van Leerdam, dr. Christine Quinan, dr. Kathrin Thiele en dr. Iris van der Tuin 16

Beleid
 Werken en feesten vormt schoone geesten
 UU-brede viering honderd jaar vrouwelijk hoogleraarschap
 Drs. Moniek Arends, drs. Annemarieke Blankesteijn en drs. Jacqueline van Winden 18

Secretaressepagina
 Ode aan het secretariaat
 Afscheid van een prachtvak
 Drs. Emma van Ravenswaaij 19

Boekenpagina
 Samenstelling: Christine Geense 20

Het verschil in de beloningen van mannen en vrouwen neemt af, onder meer doordat het opleidingsniveau van vrouwen stijgt. Daardoor verdienen jonge vrouwen inmiddels gemiddeld meer dan hun mannelijke leeftijdsgenoten, stelde het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) op basis van eigen onderzoek (23-11-2016).

Voor vrouwen in de wetenschap geldt dat voorlopig nog niet. Omdat uit cijfers van het CBS ook blijkt dat vrouwen gemiddeld eerder afstuderen, is het juist bij de jonge generatie wetenschappers “opmerkelijk dat de lagere gemiddelde leeftijd van vrouwen een lager salaris voorspelt”, aldus deel 1 van het rapport ‘Financiële beloning van mannen en vrouwen in de wetenschap’.

Het rapport is het resultaat van het onderzoek dat het Landelijk Netwerk Vrouwelijk Hoogleraren in 2015 en 2016 liet uitvoeren naar de loonkloof tussen mannen en vrouwen in de wetenschap. Het LNVH presenteerde overigens op 12 december jl. weer hun inmiddels befaamde Monitor, waarover meer in de Netwerkmee-delingen hiernaast.

“Het feit dat vrouwen minder verdienen omdat ze gemiddeld jonger zijn, gemiddeld lagere functies hebben, en ook binnen functies minder vaak de hogere functieniveaus bereiken, betekent niet dat er geen sprake is van genderongelijkheid.” De Universiteit Utrecht heeft inmiddels maatregelen getroffen. In onze volgende Pandora gaan we er verder op in. En met zoveel genderdiversiteitswaardig nieuws en het Westerdijkjaar in aantocht, verschijnt die sneller dan je verwacht!

Hoeveel zou Johanna Westerdijk verdiend hebben? Deze “über-humanist”, zoals biograaf Patricia Faasse haar noemt in het interview met Evelyne Hermans op pagina 4-5, was directeur van dat andere CBS, het Centraalbureau voor Schimmelcultures. Westerdijk haalde “de derde soort uit de schaduw” (Faasse) en wordt daar, honderd jaar na haar benoeming, voor geroemd en geme-moreerd. Lees meer over de geplande activiteiten op pagina 7 en 18. Ben jij erbij?

Wij wensen je alvast hele fijne dagen toe, en tot ziens in het Westerdijkjaar 2017!

Christine Geense
 Eindredacteur Pandora
 c.geense@uu.nl

“Doen er veel hoogleraren mee? Hoeveel hebben we er eigenlijk? En hoeveel mannen dan?” Dit soort vragen krijg ik vaak, van vrouwen die in toga hun opwachting maken om zich te laten portretteren voor de galerij ter gelegenheid van 100 jaar vrouwelijke hoogleraren in Nederland. We hebben nu zo’n 20%

vrouwelijke hoogleraren aan de UU, in fte’s (check voor het exacte jaarbeeld de Monitor Vrouwelijke Hoogleraren 2016 via ons bericht op uu.nl/vrouwenennetwerk). Het aantal gezichten dat is uitgenodigd voor een foto is iets hoger, want ook kleine aanstellingen tellen volop mee. Daardoor ligt het aantal genodigden rond de 160, waarvan 75% mee kan en wil doen.

We staan op de drempel van het eeuwfeest van 100 jaar vrouwelijk hoogleraarschap in Nederland. Dat Johanna Westerdijk in 1917 de eerste vrouwelijke hoogleraar werd, zal onderhand bij menigeen bekend zijn. Best bijzonder, als je bedenkt dat vrouwen in 1917 nog niet eens mochten stemmen. Bijna 30 jaar bleef zij de enige vrouwelijke hoogleraar in Utrecht. Terwijl tussen 1917 en 1947 aan deze universiteit in totaal 254 mannen tot hoogleraar werden benoemd, was pas in 1945 de beurt aan Jacoba Hol, en werd in 1946 Cornelia de Vogel de derde vrouwelijke UU-hoogleraar.

De portrettengalerij wordt een aanschouwelijke getuige van de eerste eeuw vrouwelijke hoogleraren. Er hangen straks, in die indrukwekkende galerij, veel ‘eersten’ tussen. Er zijn nog wel 100 portretten denkbaar, van vrouwen zonder wie we het aantal van 100 hoogleraren nu nog niet gehaald zouden hebben. Hilda Verwey-Jonker bijvoorbeeld, die in 1932 promoveerde als eerste (m/v) socioloog in Nederland. Hoogleraar werd zij niet. Zij bereikte wel andere grootse zaken: bijvoorbeeld dat getrouwde vrouwen eindelijk het wettelijke recht kregen om te werken, en vanaf 1956 van de hun opgelegde wettelijke handelingsonbekwaamheid af waren. Verwey-Jonker deed dat niet in haar eentje, net zo min als Aletta Jacobs solo het vrouwenkiesrecht voor elkaar kreeg.

Hoe meer vrouwelijke hoogleraren, hoe meer zienswijzen. Sommigen ervaren hun vrouw zijn als meerwaarde voor wetenschap en vernieuwing, andere vrouwen geven aan “niet zoveel met die vrouwenzaak” te hebben. Zij zien zichzelf in de eerste plaats als hoogleraar, vanwege hun kwaliteiten en niet om hun vrouw zijn. Ze doen allemaal mee, en hangen straks tussen al die andere vrouwen. Hans Westerdijk zou vast geglunderd hebben bij het aanschouwen van een zo grote diversiteit.

Anne-Marie van Gijtenbeek,
 Coördinator Vrouwenennetwerk
 a.m.vangijtenbeek@uu.nl

“Westerdijk wilde niet dat de oorlog haar lab binnendrong”

“ALS ER ECHT NIKS AAN DE HAND IS, HOE KÁN DIT DAN?”

Patricia Faasse over Westerdijk en gender bias in de wetenschap

door Evelyne Hermans - Binnenkort is het precies honderd jaar geleden dat de academische wereld voor het eerst een vrouw in toga zag: op 10 februari 1917 hield Johanna Westerdijk haar oratie. Westerdijk streed tegen alle uitsluiting van wetenschappelijke activiteit op basis van ras, geloof, politieke voorkeur of geslacht. Zelf was ze als vrouw moeizaam opgeklommen in de wereld van geleerde mannen en probeerde zij mensen puur te beoordelen op basis van hun wetenschappelijke kwaliteiten. Een onderwerp dat ook vandaag de dag actueel is. Patricia Faasse schreef een boek over Westerdijk en vertelt aan Pandora waarom de plantenziektenkundige haar zo fascineert.

Patricia Faasse

“Johanna Westerdijk heeft het niet makkelijk gehad. Tijdens haar loopbaan werd ze zelf op meerdere vlakken uitgesloten. Ze had niet de juiste vooropleiding en mocht daarom niet promoveren in Nederland. In München, waar het wél mocht, was haar vrouw-zijn echter weer een probleem. Het heeft lang geduurd voordat ze op een positie terecht kwam waarin ze het zelf anders kon aanpakken. Eenmaal in die positie heeft ze zich altijd gehouden aan haar voornemen om niemand uit te sluiten.”

Geen compleet verhaal

“Tijdens het schrijven van mijn proefschrift - een wetenschapshistorische reconstructie van de vraag waarom planten naar het licht toe groeien - kwam ik Westerdijk voor

het eerst tegen in haar hoedanigheid van plantenziektenkundige. Daarna dook ze in allerlei contexten op: ze was directeur van zowel het Centraal Bureau voor Schimmelcultures (CBS) als van het Willie Commelin Scholten Instituut én ze was de eerste vrouwelijke hoogleraar van Nederland. Er was dus al veel over haar geschreven, maar steeds vanuit slechts één perspectief: óf over het onderwerp ‘vrouwen in de wetenschap’ óf over haar kennis van plantenziekten en schimmels. Een compleet verhaal, waarin alle aspecten een rol speelden, was er nog niet. Toen dacht ik: dat verhaal moet ik dan maar gaan schrijven.”

“Ik vond het belangrijk om haar geschiedenis op te tekenen, omdat het een kleurrijk verhaal toevoegt aan alle andere verhalen over vrouwen in de wetenschap. Daar zijn er namelijk niet veel van en ik vind: hoe meer, hoe beter. Met name omdat Westerdijks geschiedenis laat zien dat de man-vrouwtegenstelling niet zwart-wit is. Ook vrouwen zijn er in vele soorten en maten. Dé vrouw in de wetenschap bestaat niet, net zo min als dé man.”

Vrouwen in de minderheid

“Via een contact in Zuid-Afrika kwam ik in het bezit van kopieën van brieven die Westerdijk na de oorlog schreef en las ik dag-

boeken van één van haar assistentes over de sfeer in Westerdijks lab. Over de NSB'er die daar rondliep en hoe stoïcijns Westerdijk daaronder bleef. Westerdijk wilde niet dat de oorlog haar lab binnendrong, alleen de wetenschap was daar belangrijk. Tegenstellingen van politieke aard liet ze niet toe.”

“Dat niet-uitsluiten spreekt me aan, omdat de gender bias in de wetenschappelijke wereld nog steeds heel groot is. Daardoor zijn vrouwen in hoogleraarposities nog altijd in de minderheid. Als je jong bent zie je dat niet, dan vind je maatregelen ook niet nodig. Maar dan ben je op een dag 52 en beseft je ineens dat de helft van alle studenten vrouw is, maar dat er maar 10% hoogleraar is. En dan denk je: als er echt niks aan de hand is, hoe kán dit dan? Er zit gewoon nog steeds iets niet goed.”

Politiek steekspel

“In de tijd van Westerdijk kon je niet, zoals tegenwoordig, op een hoogleraarpositie solliciteren - daar moest je voor worden gevraagd. Er zat een heel politiek steekspel achter en als wetenschapper was je gewoon een pion in dat spel. Vandaag de dag gaat het anders. Je solliciteert met z'n tienden op een positie en een selectiecommissie bepaalt wie de beste is. Dat gebeurt allemaal binnen een keurig ingericht, transparant proces. We moeten echter beseffen dat zich óók binnen die transparante, keurig ingerichte processen onbewuste biases voordoen. En dat het dus belangrijk is dat er voldoende vrouwen in die commissies zitten. Commissies die uit louter mannen bestaan, kiezen namelijk onbewust voor kopieën van zichzelf. Het feit dat de huidige processen keurig en transparant zijn,

wil niet zeggen dat ze ook goed functioneren.”

“Dat de dobbelstenen voor Westerdijk goed vielen, daar ging ze heel pragmatisch mee om. Ze kreeg de kans, en dus greep ze hem. Met succes. Ze had veel contacten met wat wij vandaag de dag de industrie zouden noemen en was er heel bedreven in om die met de wetenschap te verbinden. In moderne formuleringen zouden wij zeggen: ze was kampioen valorisatie. Onder haar leiding is het CBS ontzettend gegroeid, van tachtig schimmels naar meer dan elf duizend soorten. Het lastige proces van inkoop, verkoop, handel en wetenschappelijk onderzoek wist zij in goede banen te leiden. Het Centraal Bureau voor Schimmelcultures bestaat vandaag de dag nog steeds, het is het grootste ter wereld.”

Überhumanist

“Dat is heel bijzonder, want schimmels behoorden heel lang tot de onderwereld. Ze werden geassocieerd met kabouters en heksen en werden ook wel ‘de derde soort’ genoemd. Dieren en planten stonden op nummer één en twee. Het grappige is dat vrijgevochten vrouwen, zoals Westerdijk, vaak ‘het derde geslacht’ werden genoemd. Westerdijk heeft ‘de derde soort’ uit de schaduw gehaald en duidelijk gemaakt: zonder deze soort gaat de wereld dood.”

“Daarnaast wist ze het wetenschappelijke, maatschappelijke en economische belang met elkaar te verbinden op een manier waar mensen ook nog blij van werden. In haar lab heerste een goede sfeer en bestonden prettige verhoudingen. Het mens-zijn was belangrijk. Ik vind haar daarom een überhumanist. Ze keek alleen naar wat iemand wil en kan en liet zijn of haar achtergrond buiten beschouwing. Dat zijn allemaal dingen die we vandaag de dag nog steeds van haar kunnen leren.”

Athena's Angels

“Ik zou graag willen weten wat wij als samenleving kunnen doen om dat ook te bereiken. Andere hoogopgeleide vrouwen zijn hier ook mee bezig, zoals de vier hoogleraren van Athena's Angels (zie pagina 13, red.). Zij hebben onderzoek gedaan naar de reden waarom gender bias ook in 2016 nog steeds zo alom vertegenwoordigd is.”

“Mensen die denken dat er geen probleem

“Ze heeft zich altijd gehouden aan haar voornemen om niemand uit te sluiten”

is, moeten eens op hun website kijken. Daar kunnen zowel mannen als vrouwen anoniem hun ervaringen met gender bias delen. De website staat inmiddels vol met verhalen waarvan je haren recht overeind gaan staan. Dus dat maatregelen nodig zijn, dat staat vast.”

Achterstand wegwerken

“Op semantische discussies over positieve discriminatie van vrouwen en dat we gender bias juist in stand houden door vrouwen als aparte groep te behandelen, ga ik niet eens in. Daar schiet niemand iets mee op. Ik ben daar eveneens heel pragmatisch in geworden: de situatie moet veranderen en dat gebeurt niet vanzelf.”

“Ook Westerdijks ‘niet-uitsluiten’ ging gepaard met de bevoordeling van vrouwen. Niet omdat het vrouwen waren, maar wel om de achterstand weg te werken. Haar insteek was: ‘Heb je het ergens anders moeilijk? Kom dan maar bij mij werken.’ Zij had daar geen wetten of beleid voor nodig. Ze deed het gewoon.”

Evelyne Hermans is hoofdredacteur van Bupdated, de nieuwsbrief van de faculteit Bètawetenschappen, en werkt als web- en social-mediaredacteur bij dezelfde faculteit. Daarnaast is ze freelance tekstschrijver en geeft ze blogworkshops en schrijftrainingen (www.evelynehermans.nl).

ACADEMIA'S LIFE'S NEXT TOP MODELS

door Maud Radstake - "Weet je zeker dat je in de wetenschap wilt blijven werken?" Het moet ergens in mijn derde of vierde promotiejaar zijn geweest dat ze me die vraag stelde: prof. dr. José van Dijck. Nu president van de Koninklijke Nederlandse Academie voor Wetenschappen (KNAW) en hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam, vanaf 1 januari 2017 universiteitshoogleraar aan de Universiteit Utrecht, maar toen, tien jaar geleden, mijn promotor. Ik zal wel wat verschrikt hebben gekeken. Het ging goed, toch? Mijn onderzoek leidde tot mooie inzichten en, met enige moeite, acceptabele teksten. Twijfelde ze aan mijn capaciteiten, aan mijn ambities? Daar ging ze toch van uit, dat ik dat wilde? Het wás toch ook wat ik wilde?

Een paar jaar eerder had ik getwijfeld, toen de twee promotievoorstellen die ik met de begeleider van mijn doctoraalscriptie schreef en indiende, het net niet haalden. Twee jaar, twee baantjes en een tweede kind later, hakte ik de knoop door: ik wilde verder in de wetenschap. Dit project, met deze promotor, wakkerde alles aan waarom ik na de middelbare school niet had kunnen wachten om naar de universiteit te gaan. Nieuwsgierigheid, originaliteit, diepgang, en de tijd om me in een nieuwe wereld te storten. Ik wist het zeker: ik koos niet alleen voor een promotie omdat het kon, maar omdat ik het wilde.

Voor José van Dijck is wetenschap wat zuurstof is voor de mens, zei KNAW-directeur Mieke Zaanen onlangs in een interview. En ik kan dat uit eigen ervaring hartgrondig beamen. Ik heb me altijd gelukkig geprezen met een promotor die niets liever deed dan jonge mensen deelgenoot maken van "het feest voor de geest". En nu opperde uitgerend zij, die zo onvoorwaardelijk van de academie hield, dat de wetenschap niet de beste plek voor mij was.

Maar mijn schrik maakte al snel plaats voor een heel ander gevoel: opluchting. Want hoe fascinerend ik mijn veldwerk ook vond, hoe

begeesterd ik raakte van alle nieuwe literatuur en hoe goed ik wist te voldoen aan de academische standaarden, ik voelde me ook gevangen. Daar voelde ik me dan weer schuldig over, want was dit niet de mooiste tijd van mijn leven, volgens de hoogleraren van wie ik het vak leerde? Het was niet zo dat ik het niet kon (al moest dat toen nog wel blijken natuurlijk), maar het maakte me niet gelukkig. José van Dijck zag het, ze benoemde het en ze hielp me het te accepteren.

Mijn contract liep af voordat het proefschrift klaar was. Ruim een jaar voor mijn promotie, begon ik als projectmanager bij een landelijk centrum voor maatschappelijk onderzoek en communicatie over genomics. Met het onderwerp had ik destijds nog weinig, maar met het verbinden van maatschappelijk onderzoek en publiek debat des te meer. Het was precies het soort baan waaraan ik was begonnen te denken na die vraag van José van Dijck. Opgetogen stuurde ik een mail over mijn nieuwe baan naar mijn netwerk. Een van de mensen die antwoordde, was prof. dr. Annemarie Mol. Een paar jaar later zou ze de Spinozaprijs winnen, maar ik was al lange tijd bewonderaar van haar werk.

Haar e-mail maakte daarom nogal indruk. De precieze vraag weet ik niet meer, de strekking

nog wel: wat moest ik nou bij zo'n centrum in de wetenschapscommunicatie? Ze dacht dat ik academische ambities had, en capaciteiten! Even voelde ik me vereerd. Een van mijn helden vond dat ik in de wetenschap thuis hoorde. Maar toen namen boosheid en teleurstelling het over. Ik dacht aan mijn moeder. Een professional in de zorg, die vastliep op de consequenties van wat Annemarie Mol beschreef als de spanning tussen 'de logica van het kiezen' en 'de logica van het zorgen' - het thema van haar laatste boek, geschreven voor een breed, niet-academisch publiek. Ik gaf het mijn moeder cadeau, in de hoop dat het haar zou helpen. Maar ze vertelde me dat ze moeilijk vond om haar eigen ervaringen te relateren aan de boodschap van het boek. Samen verkenden we de overeenkomsten tussen wat Mol schreef en wat mijn moeder dagelijks meemaakte. Haar drijfveer was goede zorg, maar het managen maakte dat steeds minder mogelijk. Aan de hand van het werk van Mol vonden we daar de woorden voor, die mijn moeder hielpen er niet aan onderdoor gaan, maar zich er ook niet bij neer te leggen.

Dit alles legde ik uit in mijn respons aan Annemarie Mol. En dat ik dat als mijn rol zag: vertaler en verplaatser van academische kennis naar praktijken waarin ze echt nodig

zijn, en het verschil kunnen maken. En dat ik had gehoopt dat juist iemand die mij zoveel mooie inzichten gaf, en die zelf ook publicaties naar een breder publiek vertaalde, daar blij mee zou zijn.

Een paar dagen later kreeg ik bericht terug. Mijn mail had haar geraakt en aan het denken gezet. En ze gaf me gelijk: juist de mensen die zoveel houden van de academische manier van denken en de kennis die dat oplevert, zijn veel waard voor de wereld daarbuiten.

Een jaar later beoordeelde Annemarie Mol mijn proefschrift als lid van de manuscriptcommissie. Ze keurde het goed en stelde tijdens de verdediging een mooie, kritische vraag. Daar was ik blij mee. Maar vooral bewonderde ik Mol om die mailwisseling, een jaar daarvoor, waarin ze bereid was geweest haar standpunt te herzien, en zich een waar rolmodel had getoond.

Sinds april 2015 breng ik als directeur van Studium Generale publiek en wetenschap bij elkaar. Een mooie positie voor een leerling van José van Dijck, die afgelopen oktober door OPZIJ werd uitgeroepen tot meest invloedrijke vrouw in de categorie Onderwijs & Wetenschap. In haar toespraak bij de bekendmaking en in de interviews die volgden, vertelde Van Dijck dat ze blij was met de titel - niet perse voor zichzelf, maar vooral voor het wetenschappelijk onderzoek en onderwijs. Met meer dan 80% mannelijke hoogleraren, zijn vrouwen aan de top in de wetenschap nog steeds de uitzondering. Dat moet anders, en daar zet Van Dijck zich voor in. Maar vooral zet ze zich in voor de wetenschap in het algemeen, het "feest voor de geest" zoals zij het noemde, want die hebben we nodig om maatschappelijke problemen op te lossen en de wereld te begrijpen. Om te leven, dus.

Drie vrouwen, drie rolmodellen: twee wetenschappers en mijn moeder. Alle drie respecteerden en waardeerden zij mij om de keuzes die ik maakte, ook al waren die heel anders dan de keuzes die ze zelf maakten. Zo'n rolmodel hoop ik zelf ook te zijn.

Dr. Maud Radstake is directeur van Studium Generale. Kijk op www.sg.uu.nl voor het programma, of om eerdere lezingen terug te kijken.

WESTERDIJK- JAAR 2017

door Pien van Leengoed - **Op 10 februari 2017 is het honderd jaar geleden dat Johanna Westerdijk als eerste vrouwelijke hoogleraar van Nederland werd benoemd. Er zijn inmiddels verschillende initiatieven binnen en buiten de Universiteit Utrecht om in dit kader activiteiten te organiseren. Hieronder zijn een aantal events uitgelicht.**

1. Symposium vrijdag 10 februari 2017: Patricia Faasse (biografischrijver Westerdijk) organiseert met Corné Pieterse (departement Biologie) een symposium. Het begint om 14.00 uur: het precieze tijdstip dat Johanna Westerdijk honderd jaar geleden is benoemd tot hoogleraar. Het programma wordt later bekendgemaakt. Minister Bussemaker zal het symposium openen.

2. Symposium op 29 en 30 augustus 2017: het Hubrecht Instituut organiseert een jaarlijks wetenschappelijk symposium en komend jaar op 29 augustus zal dat gaan over 'leading women in fungal biology'. Daarnaast is er 30 augustus een publiek symposium over 'citizen science'.

3. Portretgalerij UU: er komt een portretgalerij van alle vrouwelijke hoogleraren van de UU in het Academiegebouw o.l.v. Anne-Marie van Gijtenbeek. Ook zullen de huidige portretten via een virtual-reality-app worden omgetoverd tot alle vrouwelijke hoogleraren van de UU op initiatief van Remco Veltkamp (departement Informatica). Data volgen spoedig.*

4. Fototentoonstelling: op initiatief van Gunther Cornelissen (departement Wiskunde) komt er een fototentoonstelling van internationale vrouwelijke wiskundigen. Data volgen spoedig.*

5. Bijeenkomst vrouwelijke hoogleraren UU: Op initiatief van Aletta Kraneveld (voorzitter Diversiteitscommissie Bèta) wordt een bijeenkomst voor alle vrouwelijke hoogleraren van de UU met lunch/diner voorbereid. Een datum volgt spoedig.*

* Houd voor alle informatie en data uu.nl/nieuws in de gaten!

Wil je ook iets organiseren?

Wil je in het kader van het Westerdijkjaar een event organiseren en deel uitmaken van de Westerdijkjaarkalender? Houd onze site uu.nl/vrouwennetwerk in de gaten of meld je alvast aan via westerdijk@uu.nl.

Pien van Leengoed MSc is matchingcoördinator en projectleider diversiteitsbeleid bij Bètawetenschappen en studieadviseur Informatiekunde.

“Maybe along the way I could set an example for the younger generation”

“IT IS NOT ABOUT GENDER, BUT ABOUT THE PERSON”

Interview with two Westerdijk Fellows at the Mathematical Institute

door Evelyne Hermans - To increase gender diversity among the scientific staff, Utrecht University has established the Westerdijk Fellowship. This special tenure track position, called after Johanna Westerdijk, who was the first female professor in the Netherlands in 1917, is intended to attract outstanding female talent with leadership potential. The Faculty of Science recently appointed two assistant professors on the position: Carolin Kreisbeck and Damaris Schindler.

Damaris Schindler conducts mathematical research in the field of number theory. Her main interests lie in the area of Diophantine equations, that is the study of polynomial equations with rational or integral coefficients. Damaris is originally from Germany, did her PhD in Bristol (UK), her postdoc in Bonn and worked at the Institute for Advanced Studies in Princeton (US). “An interesting part of this area of research,” explains Damaris, “is that the questions are sometimes easy to ask, but finding the answers can be really complicated. Some of the research questions are very old, they have fascinated people for over two thousand years. To find answers, it sometimes requires advanced techniques or heavy machinery.” Damaris has always been fascinated by mathematics. “I think it’s beautiful. When I was a teenager, I already knew that I wanted to spend a lot of time doing it.”

Attic

Her colleague Carolin Kreisbeck, who works in the same building at the Mathematical Institute of the Faculty of Science, feels the same passion about the discipline. She too, is from Germany and thinks of mathematics as “something very special, the best discipline you can study”. Carolin did her PhD in Regensburg (Germany), to where she returned after two one-year postdocs at Carnegie Mellon University (Pittsburgh, US) and Universidade Nova de Lisboa (Portugal). “As a young girl, I was fascinated when I read about this mathematician - An-

drew Wiles - who spent seven years locked up in his attic thinking about a problem. I thought that, if such smart people spend so much time on solving a riddle, it must be an interesting and exciting field.” Carolin is an applied analyst, who works on problems in the calculus of variations arising from applications in materials science, like elasticity and plasticity theory. She is particularly interested in developing mathematical tools for characterizing the limit behavior of parameter-dependent energy minimization problems.

Multiscale modeling

“I like the applicational aspect of my research”, says Carolin. “A deep understanding of material texture is important for the design of new high-tech materials or for making reliable prediction of material behavior. For example, if you intend to replace costly crash tests for cars with realistic simulations, having a good material model at hand is key. For a reliable model one needs to take effects at different length scales and their interactions into account. Material scientists refer to this as multiscale modeling. As modern multiscale modeling is usually based on energy minimization principles, it naturally gives rise to mathematical problems with a variational character. This is the kind of problems I am eager to find out more about.”

Both women applied for the Westerdijk Fellowship at the Mathematical Institute from different backgrounds. “For my part I had

so far an overall positive experience as a woman in the mathematical community”, says Damaris. “I’m excited to work as a Westerdijk fellow, the position comes with a good balance between research, teaching and other tasks at the department. I’m looking forward to being a part of this very active community in Utrecht.”

Unbalanced situation

Damaris just joined the diversity committee of the Faculty of Science. “We certainly see an unbalanced situation between the genders,” she says, “and sometimes we do not even understand these phenomena very well. In the coming year 2017 we’re celebrating the hundredth anniversary of the appointment of Johanna Westerdijk, the first female professor in the Netherlands. As part of the celebrations there will be short symposia, a portrait gallery and a photo exhibition of female mathematicians, working at different places around the world and being at different points of their careers. I think it would certainly be helpful if young women have more role models. Of course I’m still at the beginning of my tenure track, and also a junior researcher, but maybe along the way I could set an example for the younger generation.”

Carolin has a slightly different perspective on this topic. “I was educated at a Catholic girls school,” she explains, “and because of the fact that there were only girls in my class, there was no distinction between ‘typical boys or girls subjects’. I only noticed that there are fewer girls interested in mathematics when I got into university. But I never felt different from men in any way.”

Good match

Consequently, the fact that her position at the Mathematical Institute is a tenure

“It would certainly be helpful if young women have more role models”

dr. Damaris Schindler

dr. Carolin Kreisbeck

track for female researchers wasn’t the most important reason in Carolin’s choice for Utrecht University. “The fact that the fellowship is an appointment especially for women is a very positive thing. But the main reason I chose to come to Utrecht is because of the good match between me and the institute. Here, I can benefit from a very active research environment, and my research adds some new aspects to the profile of the Mathematical Modeling group. I think this is just perfect for both parties.”

Carolin doesn’t think of herself as a role model for other female mathematicians, because she feels that this is not connected to gender. “For me personally,” she explains, “role models can be men, just as well as women. During my scientific career I’ve had a few mentors, both male and female, who have taught me a lot and have supported me in my career. How I think of them isn’t so much about their gender, but more about them as a person, their scientific achievements, and their way of doing mathematics. Of course, it would be nice if female students see me

as a role model, but it’s not specifically my intention to become one. This fellowship is in the first place a great opportunity for me as a researcher, not as a woman.”

Evelyne Hermans is editor-in-chief of *Bupdated*, and web- and social media editor at the Faculty of Science. For more information about the Westerdijk Fellowship, and the research of Carolin Kreisbeck and Damaris Schindler, go to tinyurl.com/IP2016-dec

“Eindelijk! Dat werd wel tijd!”

BEELDVORMING IN UITVOERING

Achter de schermen bij de portrettengalerij

door Anne-Marie van Gijtenbeek - “Ik heb het voor de zekerheid nog even extra nagekeken; wist je dat ik de eerste vrouwelijke hoogleraar Verloskunde aan de Universiteit Utrecht ben? Best bijzonder, voor zo’n vakgebied!”, sprak aanstaand hoogleraar Kitty Bloemenkamp toen zij de laatste voorbereidingen trof voor haar oratie op 1 december 2016, en wij in het gebouw elkaar tegenkwamen vanwege een portrettengalerij-fotosessie. Haar verwondering was herkenbaar voor mij.

Het Academiegebouw heeft vele zalen, gangen en wanden. Wie er wel eens een promotie of een oratie heeft bijgewoond, heeft de vele geschilderde portretten kunnen bekijken, van vooral gewezen hoogleraren en bestuurders. Aangezien pas honderd jaar geleden in ons land de eerste vrouw hoogleraar

werd, om over de eerste bestuurder maar niet te spreken, verbeelden deze portretten vrijwel uitsluitend mannen. De enige vrouwen die ik heb kunnen vinden, waren c.q. zijn koningin Beatrix en professor dr. Johanna Westerdijk en Anna Maria van Schurman, de eerste vrouwelijke student.

Bij het Vrouwenetwerk UU zijn door de jaren heen steeds opmerkingen en vragen langsgelopen van mensen die zich niet herkennen in de beeldvorming en zich zorgen maken over het stereotype beeld van uitsluitend mannelijke hoogleraren.

Het idee om binnen het Academiegebouw iets aan die eenzijdige beeldvorming te doen, leidde vanuit het Vrouwenetwerk UU in 2001 tot bijgaande foto. In die tijd werd op initiatief van het Vrouwenetwerk en de bijbehorende klankbordgroep een zogenaamde ‘emancipatie-site’ gemaakt, die tot circa 2007 online was. Deze site werd ingericht met o.a. cijfers betref-

Werk in uitvoering: hoogleraren worden vereeuwigd voor de portrettengalerij.

Foto's: Anne-Marie van Gijtenbeek

“Mensen herkennen zich niet in de beeldvorming”

“Wij droegen een steentje bij aan het bewustzijn rondom de eenzijdige beeldvorming”

fende aantallen vrouwen op wetenschappelijke functies binnen deze universiteit, met universitair emancipatiebeleid en met contactpersonen per faculteit. Deze zogenaamde facultaire ‘emancipatie-duo’s’ bestonden uit een P&O’er en een bestuursverantwoordelijke. Het Vrouwenennetwerk UU droeg aan het bewustzijn rondom eenzijdige beeldvorming bij door op de homepage van www.uu.nl/emancipatie onderstaande foto te plaatsen, gemaakt in de Senaatszaal. Een oproep binnen het netwerk leverde zes vrouwen op. Het resultaat (anno 2001) ziet u hier: een divers groepje UU-vrouwen, waarvan één met dochter, poseert voor een Senaatszaalwand vol geschilderde portretten van uitsluitend mannelijke hoogleraren uit vroeger tijden.

Jaren later, in 2008, liet toenmalig CvB-voorzitter Yvonne van Rooy drie door de tijd ingehaalde geschilderde portretten van hoogleraren in de Senaatszaal vervangen door de eerste drie vrouwelijke hoogleraren die de UU rijk was: Westerdijk, Vogel en Hol. Sindsdien bleef het stil binnen het Academiegebouw. In 2013 moest de koningin

natuurlijk ook nog wijken, zodat het aantal vrouwelijke rolmodellen aan de wanden van het Academiegebouw nog lager werd. Daarin komt nu, honderd jaar nadat de eerste vrouwelijke hoogleraar een feit was, eindelijk verandering.

Het idee voor een portrettengalerij vatte in 2015 post op directieniveau, en mij viel de eer te beurt dat idee tot uitvoering te brengen. Ook CvB-rector magnificus Bert van der Zwaan, portefeuillehouder academische aangelegenheden en hooglerarenbeleid, was meteen enthousiast. Momenteel zijn we in volle gang met het creëren van de portrettengalerij Vrouwelijke Hoogleraren. Alle vrouwen die als hoogleraar aan de UU verbonden zijn, zo’n 160 in totaal, ontvingen deze zomer vanuit de directie HR een uitnodiging van het CvB om zich te laten portretteren, ter gelegenheid van de Westerdijkviering, oftewel de mijlpaal van 100 jaar vrouwelijke hoogleraren. De respons was enorm: meer dan 125 hoogleraren meldden zich. De uitsluitend positieve reacties gingen vergezeld van toevoegingen als: “Wat een geweldig initiatief!”, “Ontzettend leuk, ik doe graag mee” en “Eindelijk! Dat werd wel tijd!” Sinds oktober zijn fotograaf en collega Wieke Eefting en ik druk doende met de foto-

sessies. Menigeen zal Wieke op bovenstaande foto al herkend hebben als de vrouw met dochter. Binnen de faculteit Geesteswetenschappen portretteerde zij in 2008 op eigen initiatief 15 vrouwelijke hoogleraren die ze op een mooie ansichtkaart liet afdrucken. Ook fotografeerde zij de Vrouwenennetwerkdagen tussen 2003 en 2016 en later de hoogleraren voor de Catalogus Professorum van de Universiteit Utrecht.

In de week van 8 maart wordt de wand met portretten in het Academiegebouw feestelijk onthuld door het College van Bestuur. Na rijp beraad is gekozen voor een plek waar togadragers niet slechts voor enkele maanden, maar de komende jaren mogen blijven hangen: de zaal ‘1636’, waar je zelfs na sluitingstijd nog kunt binnengluuren. Een monumentale momentopname die eerste eeuw van vrouwelijk hooglerarschap in Nederland markeert.

Houd onze site in de gaten voor meer info!

Anne-Marie van Gijtenbeek is projectleider van de Portrettengalerij Vrouwelijke Hoogleraren. Zij maakte deze achter-de-schermen-fotoreportage. Wieke Eefting is hoofd Studentzaken, Onderwijs en Onderzoek, en fotograaf van o.a. de portrettengalerij.

WAAROM ZO LANGZAAM?

Bij elke wetenschappelijke carrièrestap blijven minder vrouwen over

door Naomi Ellemers - Op 10 februari 2017 hield Johanna Westerdijk haar oratie aan de Universiteit Utrecht. Zij was de eerste vrouw die in Nederland als hoogleraar werd benoemd. In de afgelopen honderd jaar is het aandeel vrouwen onder hoogleraren in Nederland slechts mondjesmaat toegenomen. Volgens de laatste Monitor van het Landelijk Netwerk Vrouwelijke Hoogleraren (LNVH) vormen vrouwen 17% van het totaal aantal hoogleraren. Met het huidige groeitempo voorziet de LNVH dat er pas in 2055 evenveel mannelijke als vrouwelijke hoogleraren zullen zijn.

Waarom gaat het zo langzaam? Dat komt niet doordat er te weinig vrouwelijk talent is in de wetenschap. Wel blijkt dat er bij elke carrièrestap minder vrouwen overblijven. Vele onderzoeken hebben inmiddels laten zien dat mannen meer profijt hebben van hun wetenschappelijke prestaties dan vrouwen. Vrouwen krijgen minder onderzoeksgeld, minder loopbaankansen, en worden minder betaald dan hun mannelijke collega's. Deze verschillen blijven in stand, ook nadat wordt gecorrigeerd voor zaken als leeftijd, ervaringsjaren, aantallen publicaties en citaties, discipline waarin men werkzaam is, en gezinsomstandigheden. Op onze website (www.athenasangels.nl) zijn verwijzingen naar deze studies te vinden. Op de universiteit is kwaliteit het enige dat telt, zo beweren velen. Maar hoewel mannen en vrouwen gelijke rechten hebben, worden ze vaak niet op dezelfde manier behandeld. Onderzoek naar impliciete bias laat zien dat we onbewust en onbedoeld toch onderscheid maken. We kijken niet alleen naar de prestatie zelf, we kijken ook wie deze prestatie geleverd heeft. En dezelfde prestatie wordt minder positief gewaardeerd als deze door een vrouw is neergezet. Dat doen zowel mannen als vrouwen. We zien dit terug in experimenten waar hetzelfde CV, of hetzelfde ontwerp aan beoordelaars werd voorgelegd. Het enige verschil was de naam die erbij stond. Of die van een man was of van een vrouw, bleek de beoordeling te beïnvloeden; ook al dachten mensen dat ze alleen naar de kwaliteit hadden gekeken. Vrouwen werden als minder getalenteerd gezien, en hun werk werd als minder creatief beoordeeld, ook al was de

feitelijke prestatie identiek. Het enige verschil was immers de naam die bij het CV of ontwerp stond vermeld.

We zien dit ook terug in de manier waarop studenten hun docenten evalueren. Studenten in alle vakgebieden zijn meer geneigd hun mannelijke docenten als ‘briljant’ of ‘geniaal’ te beoordelen, terwijl vrouwelijke docenten eerder ‘bazig’ of ‘vervelend’ worden gevonden. Toch worden evaluaties van studenten in beoordelingen gebruikt als ‘objectief bewijs’ voor de onderwijskwaliteiten van wetenschappelijk personeel.

We zien dit ook in de termen die worden gebruikt om kandidaten voor vacatures te werven, om hun kwaliteiten te beoordelen, en om aanbevelingsbrieven voor hen te schrijven. Vacatureteksten en kwaliteitseisen zijn vaak zo geformuleerd dat mensen bij het lezen ervan eerder aan een man dan aan een vrouw denken. Dat zorgt ervoor dat vrouwen zich minder aangesproken voelen, en dat ze ook minder snel geschikt worden gevonden. In aanbevelingsbrieven worden vrouwen systematisch minder vaak als ‘excellent’ beschreven, maar vooral “hard werkend” of “zeer toegewijd” genoemd. In de zoektocht naar talent zijn dit dodelijke kwalificaties.

En, ten slotte, zien we dit aan de meldingen die we krijgen via onze website. Vrouwen schrijven ons over de ongepaste manier waarop ze door hun mannelijke collega's of leidinggevende worden benaderd, bijvoorbeeld met opmerkingen over hun uiterlijk of seksuele toespelingen. Andere vrouwen melden dat ze geen aanspraak kunnen maken op regelingen voor verlof waar ze volgens de wet of CAO recht op hebben.

“Vrouwen willen niet”, hoor je vaak. Maar als vrouwen ervoor ‘kiezen’ de wetenschap te verlaten, komt dat vaak doordat ze zich hebben gerealiseerd dat hun talent en inzet daar onvoldoende opgemerkt of gewaardeerd wordt. Laat dat jou niet gebeuren!

In het boek ‘What works for women at work’ bespreken Joan Williams en Rachel Dempsey een aantal vormen van impliciete bias. Aan de hand van wetenschappelijk onderzoek en interviews met topvrouwen laten ze zien hoe je die biases kunt herkennen, en hoe je jezelf ertegen kunt wapenen. Lees dat boek, en doe er je voordeel mee!

Noot redactie: de Monitor Vrouwelijke Hoogleraren 2016 is op 12 december jl., net na het ter perse gaan van dit blad, gepresenteerd.

Kijk voor meer informatie op onze website.

Prof. dr. Naomi Ellemers is als universiteitshoogleraar aan de Universiteit Utrecht verbonden aan het onderzoeksthema Instituten van de Open Samenleving. Ellemers is een van de initiatiefnemers van Athena's Angels: www.athenasangels.nl.

“Van een saai en eentonig leven gaat zelfs een schimmel dood”

WESTERDIJK FUNGAL BIODIVERSITY INSTITUTE

Wetenschappelijk instituut wordt vernoemd naar grondlegster

door Mariëtte Oosterwegel en Pedro Crous - Het Centraalbureau voor Schimmelcultures (CBS-KNAW) in Utrecht verzamelt, beheert en bestudeert de grootste levende schimmelcollectie ter wereld. Schimmels zijn overal, hebben een belangrijke functie in de natuur en kennen diverse maatschappelijke toepassingen. Johanna Westerdijk (1883-1961) is een van de grondleggers van de schimmelcollectie en was gedurende 51 jaar directeur van het CBS-KNAW. Zij was tevens de eerste vrouwelijke hoogleraar van Nederland toen zij in 1917 benoemd werd als buitengewoon hoogleraar in de plantenziektekunde (fytopathologie) aan de Universiteit Utrecht. In 2017 vieren wij de bijdragen van Johanna Westerdijk aan wetenschap en vrouwenemancipatie.

Mariëtte Oosterwegel en Pedro Crous

Johanna Westerdijk heeft samen met professor Frits Went (1863-1935) de basis gelegd voor het huidige Centraalbureau voor Schimmelcultures. Het CBS is opgericht in 1904 als 'Zentralstelle für Pilzkulture' en stond vanaf 1907 onder leiding van Westerdijk, in het voormalig woonhuis van de familie Commelin Scholten in Amsterdam. Sinds 1918 is het CBS verbonden met de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschap (KNAW). Onder leiding van Johanna Westerdijk, genaamd 'Hans', groeide en bloeide het CBS, zodat het lab in Amsterdam al snel te klein werd. In 1920 verhuisde dan ook zowel het Willy Commelin Scholten laboratorium voor fytopathologie (WCS) als het Centraalbureau voor Schimmelcultures naar Baarn, waar een groot woonhuis, villa Madoera, beschikbaar was alsook een uitgebreide tuin in de buurt, het Cantonspark, die gebruikt werd voor onderwijs in de botanie.

De sfeer in de villa was bijzonder inspirerend. Studenten reisden graag naar Baarn om stage te lopen of om te promoveren in de fytopathologie. Tussen 1922 en 1952 promoveerden 56 onderzoekers bij Westerdijk, van wie bijna de helft vrouwen. Westerdijk was een belangrijk rolmodel voor vrouwen en wist zich uitstekend staande te houden in de door mannen gedomineerde wetenschappelijke wereld. Zij had veel lef, was standvastig, authentiek, zeer muzikaal, sprak vloeiend Engels, Duits en Zuid-Afrikaans. Ze was zeer bereisd, werkte in Zwitserland en Duitsland, verbleef langdurig in Indonesië, China, Japan en Zuid-Afrika en werkte samen met onderzoekers over de hele wereld. Op het congres van de International Federation of University Women in 1932 werd zij tot presidente gekozen.

Ieder die naar Baarn kwam wachtte een warm onthaal. Beroemd zijn de feesten met poppenkast en zelfgemaakte liederen. Heel kenmerkend is de spreuk die boven de ingang van de villa hing: 'Werken en feesten vormt schoone geesten'. Johanna Westerdijk was een enorme levensgenieter en ook een harde werker. In 1930 aanvaardde ze een tweede leerstoel aan de Universiteit van Amsterdam als buitengewoon hoogleraar in de fytopathologie. In 1951 werd ze benoemd tot lid van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen. Westerdijk be-

gon haar loopbaan als directeur van het WCS en CBS op voordracht van professor Went. Hij herkende al snel dat zij er uitermate geschikt voor was en heeft zich altijd ingezet voor Westerdijk. Zij wist als geen ander schimmels in leven houden door ze steeds onder andere omstandigheden en op wisselende voedingsbodems te laten groeien.

Een van haar beroemde uitspraken is: "van een saai en eentonig leven gaat zelfs een schimmel dood". Het CBS gebruikte wel 80 verschillende soorten voedingsbodems om schimmels op te laten groeien en regelmatig door te enten. In het bijzonder tijdens de hongerwinter van de Tweede Wereldoorlog is het een enorme uitdaging geweest om de collectie in stand te houden. Onder leiding van Westerdijk is het aantal unieke schimmelcultures gegroeid van 80 tot 11.000 soorten en uitgegroeid tot de grootste levende collectie ter wereld. Zij heeft het CBS 51 jaar geleid, van haar 23ste tot haar 74ste, en is in Baarn blijven wonen tot ze overleed in 1961 (zie ook het interview met haar biografe Patricia Faasse op pagina 4, red.).

Uiteindelijk werd ook de villa in Baarn te klein en verhuisde het CBS in 2000 naar de Uithof, naar het oude gebouw van het Hubrecht Laboratorium (destijds NIOB). Kort daarop, in 2002, werd professor Pedro Crous uit Zuid-Afrika aangetrokken als nieuwe directeur. Onder zijn leiding heeft het CBS een enorme sprong gemaakt, onder andere door het zogenaamde DNA barcoding project waarbij schimmels geïdentificeerd worden aan de hand van een unieke DNA-sequentie. Anno 2016 werken er ongeveer honderd mensen bij het CBS, deels in het wetenschappelijk onderzoek op het gebied van landbouw, gezondheid en industrie, deels om de schimmelcollectie in stand te houden.

“Onder leiding van Westerdijk groeide het CBS uit tot de grootste levende schimmelcollectie”

Op dit moment bevat de openbare collectie circa honderdduizend verschillende stammen met daarbij behorende data en de collectie groeit nog dagelijks. De collectie wordt gebruikt door onderzoekers van over de hele wereld en biedt een unieke bron van natuurlijke actieve biologische producten. Het meest bekende product van schimmels is natuurlijk penicilline. Schimmelproducten worden ook veelvuldig gebruikt in voedsel, bijvoorbeeld in bier, wijn, kaas en brood. Om de collectie gericht te kunnen gebruiken voor het ontdekken van nieuwe producten bouwt de KNAW een nieuwe vleugel aan de Uppsalalaan ten behoeve van de groep van professor Ronald de Vries en een nieuwe groep 'novel product discovery'.

Eetbare schimmels op de Open Dag van het Hubrecht Instituut (21 mei 2016)

Tegelijkertijd is het CBS een multidisciplinaire samenwerking aangegaan met de faculteiten Bèta en Diergeneeskunde van de UU en met het UMC Utrecht. In dit zogenaamde Fungal Network Utrecht, slaan onderzoekers de handen ineen om nieuwe schimmelproducten te identificeren met medische toepassingen, bijvoorbeeld schimmelproducten met antibacteriële werking, en met toepassingen in de voedingsmiddelenindustrie (Future Foods). Tevens biedt het Fungal Network een krachtig platform voor onderwijs in de mycologie en zijn er vergevorderde plannen voor een samenwerking op het gebied van diagnostiek van schimmelinfecties in patiënten.

Het jaar 2017 zal in het teken staan van de Westerdijkviering: honderd jaar vrouwelijk hoogleraarschap. De eerste aftrap is recent gedaan in DWDD door professor José van Dijck, de huidige president van de KNAW (en eerste vrouwelijke president van de KNAW ooit, red.). Op 10 februari 2017 zal de landelijke serie van activitei-

Westerdijk in het WCS

ten officieel starten met de feestelijke viering van de inauguratie van Johanna Westerdijk op diezelfde datum in 1917 in het Academiegebouw in Utrecht. Gedurende het jaar zijn diverse activiteiten te volgen via de websites van de UU en het CBS. Het CBS organiseert een publiek symposium (28 augustus) en een internationale, wetenschappelijke bijeenkomst (30/31 augustus): 'Leading Women in Fungal Biology'. Dit jaarlijkse wetenschappelijke congres van het CBS heeft in 2017 een uniek karakter, omdat alle sprekers prominente vrouwelijke wetenschappers in de mycologie zijn ter nagedachtenis van Johanna Westerdijk als boegbeeld van vrouwenemancipatie.

Westerdijk zal ook centraal staan in een tentoonstelling in het Universiteitsmuseum Utrecht, 'Allemaal schimmels', gekoppeld aan het citizen science* project 'Wereldfaam: een schimmel met je eigen naam'. In dit project zullen bezoekers van het Universiteitsmuseum en lagere scholen uit Utrecht gevraagd worden om bodemonsters te verzamelen en op te sturen naar het CBS. Het CBS zal aan de hand van deze monsters inventariseren welke schimmels aanwezig zijn en verwacht ook nieuwe schimmels uit Utrecht en omgeving te kunnen identificeren om de collectie aan te vullen. Wanneer een nieuwe schimmel gevonden wordt, zal deze vernoemd worden naar de inzender. Tijdens het publiek symposium zullen de eerste resultaten van dit project feestelijk gepresenteerd worden.

Als eerbetoon aan het gedachtengoed van Johanna Westerdijk als voorvechtster van vrouwelijke wetenschappers en als grondlegster van de schimmelcollectie, zal het CBS in 2017 zijn naam wijzigen in 'Westerdijk Fungal Biodiversity Institute'. Deze naam legt een geweldige link met het verleden van het CBS en biedt inspiratie voor de toekomst. Op dit moment wordt ook een nieuw logo ontworpen waarin kenmerken van Westerdijk, schimmels en diversiteit tot uiting komen. Vanaf 31 augustus zal de naam Westerdijk Institute prijken op de nieuwe vleugel van het CBS-KNAW aan de Uppsalalaan 8, als blijvende herinnering aan deze markante en veelzijdige vrouw.

Dr. Mariëtte A. Oosterwegel is directeur bedrijfsvoering van het Hubrecht Instituut en het Centraalbureau voor Schimmelcultures (CBS-KNAW), twee onderzoeksinstituten van de KNAW in Utrecht. Oosterwegel hecht veel belang aan het versterken van de dialoog tussen wetenschap en maatschappij en zet zich in om onderzoek op een interactieve en speelse manier te introduceren bij het publiek.

Prof. dr. Pedro W. Crous is directeur van CBS-KNAW en groepsleider 'Evolutionary Phytopathology'. Crous bekleedt verschillende leerstoelen in de fytopathologie aan de Universiteit Utrecht, Universiteit van Wageningen, University of Melbourne (Australië) en University of Stellenbosch (Pretoria, Zuid-Afrika).

**Voor meer informatie over citizen science projecten, ga naar tinyurl.com/1P2016-dec*

DRS. ANDREA VAN LEERDAM DR. CHRISTINE QUINAN

PhD bij het departement Talen, Literatuur en Communicatie

UD Gender Studies

foto: Neeltje Stroo

Wat bezielt een mens om een prachtbaan als communicatieadviseur bij de faculteit Geesteswetenschappen op te zeggen om zich als promovendus fulltime te gaan storten op beeld-tekstrelaties in geïllustreerde boeken uit de 15e en 16e eeuw? Sommige collega's reageerden verrast of zelfs een beetje verontrust toen ik hun in de afgelopen maanden vertelde over mijn nieuwe carrièrestap. Maar voor mij voelt het als een droom die uitkomt: dat ik sinds 1 oktober een promotieplaats heb en – met een subsidie uit het NWO-programma Promoties in de Geesteswetenschappen – aan een zelfgekozen onderzoek kan werken.

Sinds ik in 2005 afstudeerde in Middeleeuwse Studies, ben ik altijd verknocht gebleven aan de middeleeuwen, en aan de vroegste periode van de boekdrukkunst (de 'nieuwe media' van rond 1500) in het bijzonder. Naast mijn werk bij de afdeling Communicatie & Marketing bleef ik de afgelopen jaren actief als mediëvist, onder meer als bestuurslid van de Stichting Jacob Cornelisz. van Oostsamen en als redacteur en transcribent bij de Werkgroep Middel- en Nederlandse Artesliteratuur.

Veel mensen hebben nog nooit van Jacob Cornelisz. gehoord, en ook niet van artesliteratuur. En juist daarin ligt een uitdaging die mij niet alleen als mediëvist maar ook als communicatieadviseur aanspreekt: hoe maak je aan een breed publiek duidelijk wat een prachtig gedetailleerde schilderijen en prenten Jacob in de 16e eeuw maakte, en wat een ongekeerde inblik in het middeleeuwse wereldbeeld de artesteksten – oftewel de 'vakliteratuur' van de middeleeuwen – bieden?

Vanuit mijn gecombineerde interesses in oude drukken, nieuwe media en de impact van beelden en teksten ontstond het idee voor een promotieonderzoek naar boekillustraties als 'leeshulpen' in laatmiddeleeuwse boeken over de natuur en de kosmos. Je zou zelfs kunnen zeggen dat mijn onderzoek over middeleeuwse wetenschapscommunicatie gaat. Dus zo groot is die carrièreswitch misschien toch niet...

While I have only been teaching at Utrecht University since 2014, my relationship with this institution goes back a bit farther. After completing my PhD at the University of California, Berkeley in 2010, I had the pleasure of serving as a Visiting Fellow in the Graduate Gender Programme here at UU. While I went back to UC Berkeley to teach for three years, I was fortunate to then be able to join the teaching staff of the Department of Media and Culture Studies as an Assistant Professor of Gender and Postcolonial Studies.

My primary teaching and research interests fall into a few broad fields: postcolonial studies, queer theory, and transgender studies. I am currently engaged in two projects. The first, which is inspired by my doctoral dissertation but which I have taken in a new direction, is situated at the crossroads of postcolonial studies and queer studies. It asks how the French-Algerian War and its postcolonial legacies have posed a crisis in gender and sexuality in which a contestation of normative masculinity has occurred alongside a production of other more 'queer' genders and sexualities that subvert norms. The second, entitled the GIRARE Project (Gender Identity Registration and Human Rights Effects), is a collaborative endeavor with dr. Marjolein van den Brink (Faculty of Law). We focus on changes in sex registration practices and examine the effects of invoking human rights, asking how far this might go when addressing the lives and concerns of transgender and gender-nonconforming populations.

But I couldn't adequately discuss my research without speaking of my teaching. I very much see a symbiotic relationship between these two aspects of my professional and personal life – teaching is what drives me and directs my research. I have a strong interest in feminist and queer pedagogy, and creating collaboration in the classroom environment is one of my primary objectives. To me, this means acknowledging and questioning privilege, hierarchy, and traditional approaches to learning and teaching alongside an interrogation of what it means to speak and be heard within both educational institutions and feminist communities.

My ambition is to foster spaces where students can ask critically minded questions and express their opinions on controversial topics. I recognize the classroom as a space of vulnerability, a space that we all negotiate differently, depending on learning styles and abilities, levels of comfort in speaking, relationships to English, feelings towards academic 'jargon', and opinions of the oft-confining physical classroom. Facilitating such meta-reflections on teaching and learning is why I do the work that I do, it is what drives me to be a better teacher, researcher, and social creature.

DR. IRIS VAN DER TUIN

UHD en opleidingscoördinator Liberal Arts & Sciences

Ik ben opgevoed door babyboomerouders; alles mocht, behalve sociale uitsluiting. Mijn Friese basisschool stond op de grens van een wijk met koophuizen en één met sociale woningbouw. Sommige klasgenootjes kwamen uit rijkere milieus en anderen waren vluchteling. Wij zaten ergens in het midden en dat was een bewuste keuze van mijn ouders. Toen we konden verhuizen naar een nieuwe villawijk, besloten mijn ouders om te blijven.

Ik vertrok wel. Ik wilde iets met feminisme studeren en kwam aan de Vrije Universiteit bij Jet Bussemakers 'Vrouw en Arbeid' terecht. Een docent van een eerstejaarscursus verwees me naar het bredere Vrouwenstudies aan de Universiteit van Amsterdam. Die studie heb ik uiteindelijk gecombineerd met een tweede doctoraal in de filosofie en daarna ging ik naar Utrecht om op het grensvlak van mijn twee disciplines te promoveren in de feministische kennistheorie.

Tien dagen na mijn promotie in 2008 werd ik hier als UD Gender Studies aangesteld. In die functie heb ik gewerkt binnen het bacheloronderwijs en in de academische en onderzoeksmasters. Ik haalde een Veni binnen over de rol van materie en natuur in de geesteswetenschappen en was een semester gastonderzoeker in de wetenschapsgeschiedenis aan Harvard University.

Door de overgang van vrouwenstudies naar Gender Studies professionaliseerde mijn vakgebied. Dat is winst voor de maatschappijkritische wetenschap, maar zo'n professionaliseringslag disciplineert ook. Gender Studies bestuderen nu eigen fenomenen, kennen eigen assumpties en methoden, spreken een eigen jargon. Ik vertrok weer; deze keer naar Liberal Arts & Sciences oftewel 'LAS.'

LAS is de brede bacheloropleiding die ruimte biedt aan specialistische wetenschapsbeoefening én aan samenwerking over academische grenzen heen. Docenten en studenten nemen een interdisciplinaire houding aan zodat we fundamentele en maatschappelijke vraagstukken in al hun complexiteit kunnen bekijken. Sinds 2015 coördineer ik deze brede bacheloropleiding en is grensverleggende wetenschap mijn core business in theorie en onderwijspraktijk. Ik voel me als een vis in het water. Hier wil ik blijven.

DR. KATHRIN THIELE

UD Gender Studies

Since 2010, I am working in the Graduate Gender Programme at UU and have dedicated my work to feminist philosophy and Gender Studies. Questions regarding lived differences and their recognition in our societies have always been a strong interest of mine, already during my studies of sociology at Bielefeld University (Germany) and my PhD in Comparative Literature and Critical Theory at the University of Buffalo (USA). Before joining UU, I was working in a philosophy department at the University of Potsdam (Germany). In these diverse fields, I have always pursued my research from a feminist perspective and dedicated myself to the advancement of critical thinking. Interdisciplinary and international cooperation is crucial to this, I think, and a core value of my work as a feminist and critical theorist.

To me, critical theory means to intellectually engage with the developments and conditions of the times we live in (one of my favourite authors, Virginia Woolf, stated it this way: "Think we must!"). I practice this especially at the intersections of feminism, queer theory, critical race studies and posthuman(ist) studies, and I focus on 'difference' as a key concept to understand the systemic entanglement of contemporary social relations. A crucial aspect of the humanities – inside, but also outside academia – lies in this: to continually challenge the ways we think about ourselves; to recognize that knowledges are always situated and emerging from asymmetrically structured contexts; and to pursue the ethical, political and epistemological implications of this for 'our' entangledness. In my research and teaching, I aim to make a contribution to this type of critical work, which is one of the pillars of a democratic civil society.

Educating students in these respects is vital to me and I highly value the university as one of the institutions in contemporary societies that foster such curiosity. However, with deep concern I also notice the increasing hostility toward and encroachment on academic freedom. In a climate where economic reasoning prevails, it is my ambition to continually strengthen the new critical humanities. I actively strive to do so in my teaching, my writing and the interdisciplinary research network that I founded in 2012: terracritica.net.

“Buitengewoon was ze, in meer dan één opzicht”

WERKEN EN FEESTEN VORMT SCHOONE GEESTEN

UU-brede viering honderd jaar vrouwelijk hoogleraarschap

door Moniek Arends, Annemarieke Blankesteyn en Jacqueline van Winden - Op 10 februari 1917 sprak Johanna Westerdijk (1883-1961) haar oratie uit aan de Universiteit Utrecht: ‘De nieuwe wegen van het phytopathologisch onderzoek’. Dit was een historisch moment: de eerste vrouwelijke hoogleraar in Nederland was een feit. De Universiteit Utrecht viert vanaf 10 februari 2017 honderd jaar vrouwelijk hoogleraarschap; het verhaal van Johanna Westerdijk staat daarbij centraal.

Haar benoeming tot hoogleraar Phytopathologie (plantenziekten) is onderdeel van een verhaal; haar benoeming op 23-jarige leeftijd als directeur van het Phytopathologisch Laboratorium ‘Willie Commelin Scholten’, een hoofdstuk. Westerdijk kreeg in 1907 de leiding over de schimmelcollectie van het Centraal Bureau voor Schimmelcultures (CBS), dat in 1903 was opgericht door de botanicus professor Frits Went (1863-1935). De schimmelcollectie groeide onder haar leiding van circa 80 tot 11.000 soorten en was daarmee de grootste collectie ter wereld. Als hoogleraar promoveerden 56 onderzoekers bij haar in de periode tussen 1922 en 1952. In 1930 werd ze ook buitengewoon hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam. Naast haar werk als directeur en als hoogleraar zette Westerdijk zich in voor wetenschappelijke organisaties. Zo was ze bestuurslid van de Vereniging van Vrouwen met een Academische (nu: Hogere) Opleiding (VVAO) en was ze actief voor de International Foundation for University Women (IFUW). In 1951 werd Westerdijk aangenomen als lid van de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen (KNAW).

Inclusiviteit als kernwaarde

Bij het vormgeven van de Westerdijkviering aan de Universiteit Utrecht ontstaat uiteraard de vraag: hoe belichten we Johanna Westerdijk in haar veelzijdigheid? Wat betekende ze voor de wetenschap, voor de participatie van vrouwen in de wetenschap, wat is haar wetenschappelijke nalatenschap, wat kenmerkte haar leiderschap en wat kunnen we van haar leren?

Volgens haar biografie Patricia Faasse was inclusiviteit een kernwaarde van Johanna Westerdijk en had ze oog voor verborgen talent. Wetenschap is voor iedereen. “Buitengewoon was ze, in meer dan één opzicht. Met haar bulderende lach, haar liefde voor partijtjes, drank en dans, haar afkeer van handwerkjes, huwelijks en andere zinloze conventies, haar opgewektheid, gastvrijheid en

mensenkennis veroverde ze een unieke plaats in een door mannen gedomineerde wereld”, aldus Faasse. ‘Werken en feesten vormt schoone geesten’ werd haar levensmotto, in steen gebeiteld boven de deur van het laboratorium (zie ook de foto op pagina 14, red.).

Een eeuw later

Wat gaat de Universiteit Utrecht merken van de Westerdijkviering? Een regiegroep en een projectgroep werken aan een UU/Science Park-programma. Op 10 februari 1917 om 14.00 uur sprak Johanna Westerdijk haar oratie uit. Een eeuw later, op exact dezelfde datum en tijd, opent minister Jet Bussemaker de Westerdijkviering in het Academiegebouw. Die middag blikken we terug op honderd jaar vrouwen in de wetenschap en kijken we vooruit.

In datzelfde Academiegebouw wordt vlak voor internationale vrouwendag, op 6 maart 2017, de portrettengalerij van Utrechtse vrouwelijke hoogleraren feestelijk onthuld. Het Centrum voor Wetenschap en Cultuur (CWC) organiseert samen met het CBS een tentoonstelling en een publieksactiviteit. Er is een meet the professor, een pubquiz en een lunchlezingenreeks in voorbereiding. Dit zijn slechts enkele voorbeelden uit de activiteiten die in het kader van de Westerdijkviering worden georganiseerd. Over het programma worden de universitaire collega's geïnformeerd via intranet en een UU-Westerdijkwebsite (die in ontwikkeling is). Contact, vragen of ideeën? Neem contact op met de projectgroep via westerdijk@uu.nl.

Drs. Moniek Arends, drs. Annemarieke Blankesteyn en drs. Jacqueline van Winden zijn als leden van de projectgroep betrokken bij de organisatie en activiteiten van het Westerdijkjaar 2017.

“Gelukkig had ik een kamer vol met ervaren collega's die nooit iets teveel vonden”

ODE AAN HET SECRETARIAAT Afscheid van een prachtvak

door Emma van Ravenswaaij - Tijdens mijn studie kreeg ik de kans om als oproepkracht op het medewerkerssecretariaat van Psychologie te gaan werken. Een dynamische bijbaan waar ik als student de Universiteit Utrecht, de academische wereld en mijn docenten op een heel andere manier leerde kennen. Ik vond het bijzonder dat ik de docenten die mij doordeweeks college gaven, op vrijdag kon ondersteunen met hun werkzaamheden. Na mijn afstuderen en een kleine uitstap buiten de UU kreeg ik de kans om vaste kracht binnen het secretariaats-team van Psychologie te worden. Een uitdaging die ik met veel plezier aanging, al was het maar omdat ik nog niet wist waar mijn ambities lagen. Ik had toen nooit kunnen bedenken dat dit zou leiden tot secretaris Mastertoelating.

In de jaren op het secretariaat heb ik veel geleerd, niet alleen over de diversiteit van de werkzaamheden maar zeker ook over mezelf. Ik kwam erachter wat mijn krachten waren, en net zo belangrijk: dat leren niet ophoudt na het behalen van je diploma. Omdat een bul Psychologie niet de beste voorbereiding is op een carrière als secretaresse, moest ik hele nieuwe zaken leren zoals agendabeheer en academische correspondentie. Zelfs de moderne print- en faxapparaten zijn een vak apart: niet zelden leidend tot grote frustratie omdat ik niet begreep hoe printen op briefpapier werkte of dat dubbelzijdig scannen een optie is. Maar ik besepte dat het werken in een ondersteunende functie in een academische omgeving goed bij mij paste. Het was, en is soms nog steeds, een uitdaging om mijn weg te vinden binnen de universiteit en te achterhalen welke afdeling waarvoor verantwoordelijk is (en er zijn veel afdelingen!). Gelukkig had ik een kamer vol met ervaren en hele gezellige collega's die nooit iets teveel vonden, een eigenschap die veel secretaresses delen, en bij wie ik mijn vele, vele vragen kwijt kon.

Vertrouwen

Projecten naast het werk zorgden ervoor dat ik de kans kreeg meer te leren over bijvoorbeeld HR, financiën en de organisatie van facultaire evenementen. Zo mocht ik de afdelingsmanager helpen door het invullen van aanstellingsformulieren en het opstellen en controleren van facturen en declaraties. Ontzettend leuk was het om in de avonden als coördinator van een cur-

sus op te treden, het contact met de (gast) docenten en studenten was uitdagend en verdiepend.

Na ruim twee jaar kreeg ik de kans om de overstap te maken naar een zelfstandige Personal Assistant (PA)-functie op een groot wetenschappelijk project. Het was door mijn opgedane werkervaring als secretaresse in een geweldig team dat ik genoeg vertrouwen had opgebouwd om deze spannende nieuwe functie aan te gaan. Het was boeiend om met mijn neus bovenop het opzetten van een nationaal wetenschappelijk onderzoek te zitten. Ik leerde over cohortstructuren, adviesorganen en het objectiveren van variabelen als social competence en behavioral control.

Op een gegeven moment merkte ik dat ik graag meer verdiepend wilde werken, maar dan het liefst wel binnen de universiteit. Ik vind de dynamiek tussen het wetenschappelijk personeel, studenten en ondersteunend- en behorend personeel ontzettend fijn, er is altijd wel beweging in de organisatie. Na enige tijd bood de mogelijkheid zich aan om te solliciteren bij Onderwijs- en studentzaken, als secretaris Mastertoelating.

Letterhead

In mijn huidige functie heb ik veel aan de kennis en competenties die ik heb opgedaan als secretaresse. Snel kunnen schakelen, overzicht bewaren en kalm blijven tijdens drukte, zijn maar een paar van die vaardigheden die ik nu weer kan gebruiken. Daarnaast is het prettig dat ik de routes binnen de universiteit al ken, ik kon nu

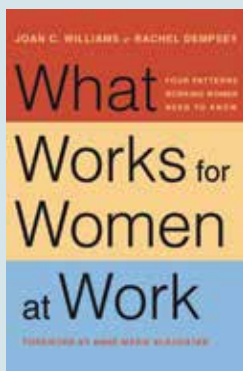

Emma van Ravenswaaij

mijn inwerkperiode gebruiken voor alle nieuwe informatie die voorbijkwam. Nooit eerder had ik mij verdiept in de OER (Onderwijs- en Examenregeling), toelatingseisen voor masterprogramma's of wat vakdeficiënties nu eigenlijk precies inhouden.

Als secretaris ondersteun ik als backoffice de toelatingscommissies van de masterprogramma's door studentendossiers en adviezen over toelating voor te bereiden, mee te denken over onderwijsbeleid, en studenten te informeren over hun mogelijkheden tot toelating. Ik heb hiermee dus, voor nu, afscheid genomen van mijn secretariële carrière. Een dankbaar afscheid van een vak dat mij zelfvertrouwen schonk in mijn eigen kunnen, een complexe organisatie inzichtelijk maakte en ervoor zorgt dat ik nooit meer vergeet hoe een 'letterhead' werkt. Mijn ode!

Drs. Emma van Ravenswaaij is Secretaris Mastertoelating (Faculteit Sociale Wetenschappen & Graduate School of Teaching). Ze reist graag, is net gestart met haken en droomt ervan om ooit te promoveren naast het werk.

Rachel Dempsey & Joan Williams

What works for women at work. Four patterns working women need to know

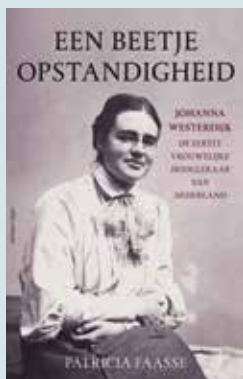
Often women receive messages that they have only themselves to blame for failing to get ahead: Negotiate more! Stop being such a wimp! Stop being such a witch! What Works for Women at Work tells women it's not their fault. The simple fact is that office politics often benefits men over women. Based on inter-

views with 127 successful working women, more than half of them women of color, What Works for Women at Work presents a toolkit for getting ahead in today's workplace. Distilling more than 35 years of research, Williams and (her daughter) Dempsey offer four crisp patterns that affect working women: Prove It Again!, the Tightrope, the Maternal Wall, and the Tug of War. Each represents different challenges and requires different strategies which is why women need to be savvier than men to survive and thrive in high-powered careers. Upbeat, pragmatic, and chock full of advice, What Works for Women at Work is an indispensable guide for working women.

New York University Press

€ 25,34 (hardcover) of € 23,10 (e-book)

ISBN: 9781479835454

Patricia Faasse

Een beetje opstandigheid. Johanna Westerdijk, de eerste vrouwelijke hoogleraar van Nederland

Geén gejaagde, zenuwzieke en gecompliceerde vrouw, constateerde een krant in 1917 schijnbaar tot zijn eigen verbazing. Buitengewoon was ze, in meer dan een opzicht. Met haar bulderende lach, haar liefde voor partijtjes, drank en dans, haar afkeer van handwerkjes, huwelijk en andere zinloze conventies, haar opge-

wektheid, gastvrijheid en mensenkennis veroverde ze een unieke plaats in een door mannen gedomineerde wereld. Onder haar leiding groeide een oude villa in Baarn uit tot het centrum van een wereldomspannend netwerk van wetenschappers en industriëlen. 'Werken en feesten vormt schoone geesten' werd haar levensmotto, in steen gebeiteld boven de deur van het laboratorium. Haar verhaal geeft een verrassende inkijk in de wetenschappelijke wereld van het interbellum en in het leven van een buitengewone vrouw.

Atlas Contact

€ 29,95 (paperback) of € 9,99 (e-book)

ISBN: 9789045022819

Wieke Eefting, Anne-Marie van Gijtenbeek & Margreet van Heel

Beukenboek. Over de liefde tussen boom en buurt

Beukenbloed is gemaakt als ode aan de rode beuk bij het Rosarium in Utrecht Oost. Naast vele mooie foto's staan er talrijke persoon-

lijke verhalen in dit boek. Er is in het boek ook veel ruimte voor de feiten rondom de beuk. Wat is de geschiedenis van de beuk en welke historische gebeurtenissen heeft de boom aan zich voorbij zien trekken? Wat is dat voor schimmel die hem nu aantast, hoe wordt hij verzorgd en wat zouden we nog kunnen doen om hem zo lang mogelijk in ons midden te houden? Beu-

kenbloed is een feest van herkenning voor iedereen die de beuk een warm hart toedraagt. Dr. Wieke Eefting is naast haar functie als hoofd Studentenzaken Onderwijs en Onderzoek bij de faculteit Geesteswetenschappen aan de UU, als fotograaf en boekmaker actief. Drs. Anne-Marie van Gijtenbeek is coördinator van het Vrouwenennetwerk UU, hoofdredacteur van Pandora en freelance redacteur.

Uitgeverij Helium

€ 29,95, o.a. verkrijgbaar via www.beukenbloed.nl

ISBN: 9789079841080

Michel Deruyttere

Markante vrouwen in de geneeskunst

Lang konden vrouwen geen arts worden, want ze hadden geen toegang tot de universiteit. Sommige werden heks, andere verkleedden zich als man om dat beroep te kunnen uitoefenen. Pas eind 19e eeuw komt daar bij ons verandering in. Isala van Diest en Aletta Jacobs werden toen de eerste vrouwelijke arts, respectievelijk in België en Nederland. Deze

baanbrekers slaagden erin het mannenbastion van de geneeskunde eindelijk te doorbreken. 'Markante vrouwen in de geneeskunst' verhaalt over een tachtigtal opmerkelijke vrouwen die een spoor hebben getrokken in de geschiedenis van de geneeskunst en -kunde. Dankzij hen vinden wij vrouwelijke artsen normaal. De vrouwelijke winnaars van de Nobelprijs geneeskunde en topvrouwen als Christine Van Broeckhoven tonen dat er vandaag veel veranderd is en dat de vrouwelijke arts, de verpleegster en de vroedvrouw eindelijk de erkenning krijgen waar ze recht op hebben. Michel Deruyttere vertelt een verhaal over krachtige, inventieve vrouwen die op de barricades hebben gestaan om hun levensdroom - 'hun medemens verzorgen' - waar te maken, niet alleen thuis, maar in de hele samenleving.

Uitgeverij Houtekiet

€ 24,99 (paperback) of € 14,99 (e-book)

ISBN: 9789089243164

Deze en andere boeken zijn verkrijgbaar (of kunnen worden besteld) bij o.a. Savannah Bay: www.savannahbay.nl.

Oproep: Ligt je boek (binnenkort) in de winkel? Vertel het ons!

Ben je werkzaam aan de UU en is er een publicatie van jouw hand (of die van een collega) verschenen? We horen het graag, via pandora@uu.nl. De inzendingen worden geplaatst op deze Boekenpagina of in onze nieuwsbrief.